

**УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
«БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПЕДАГАГІЧНЫ УНІВЕРСІТЭТ ІМЯ
МАКСІМА ТАНКА»**

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце БДПУ

С.І.Васілец

« 20 » 2022 г.

Рэгістрацыйны № ВД-25-03-54-2022/вуч.

АГУЛЬНАЯ ЭКАНАМІЧНАЯ І САЦЫЯЛЬНАЯ ГЕАГРАФІЯ

**Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай
дысцыпліне для спецыяльнасці:
1-02 04 02 Біялогія і геаграфія**

2022 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага вышэйшай адукацыі АСВА 1-02 04 02-2021 па спецыяльнасці 1-02 04 02 «Біялогія і геаграфія», рэгістрацыйны № 85 ад 20.04.2022, вучэбнага плана ўстановы адукацыі па спецыяльнасці.

СКЛАДАЛЬНІК:

Н.Л.Барысава, старэйшы выкладчык кафедры геаграфіі і методыкі выкладання геаграфіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Кафедра эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі факультэта геаграфіі і геаінфарматыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта;

Н.І.Багіно, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, дацэнт кафедры міжнароднага турызму факультэта міжнародных адносін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ

Кафедрай геаграфіі і методыкі выкладання геаграфіі
(пратакол № 6 ад 13.01. 2022)
Загадчык кафедры

Г.В.Таранчук

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»
(пратакол № 6 ад 19 04 2022)

Афармленне вучэбнай праграмы і матэрыялаў, якія яе суправаджаюць, дзеючым патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае

Метадыст вучэбна-метадычнага
аддзела БДПУ

А.А.Краўчанка

Дырэктар бібліятэкі

Н.П.Сяткоўская

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Дысцыпліна «Агульная эканамічная і сацыяльная геаграфія» прадугледжана адукацыйным стандартам і тыпавым вучэбным планам падрыхтоўкі студэнтаў па спецыяльнасці 1-02 04 02 Біялогія і геаграфія і адносіцца да цыкла спецыяльных дысцыплін і кампанента ўстановы вышэйшай адукацыі.

Мэтаю вывучэння дысцыпліны «Агульная эканамічная і сацыяльная геаграфія» з’яўляецца набыццё студэнтамі ведаў аб эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі як навуцы, гісторыка-геаграфічных асаблівасцях тэрытарыяльнай арганізацыі грамадства, сучаснай палітычнай карце свету і сусветнай гаспадарцы, а таксама асаблівасцях размяшчэння насельніцтва, прыродных рэсурсаў і асобных галін гаспадарчай дзейнасці людзей.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- знаёмства з аб’ектам і прадметам эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі;
- вывучэнне гісторыі фарміравання сусветнай гаспадаркі і палітычнай карты свету;
- набыццё ведаў аб асаблівасцях складання сучаснай палітычнай карты свету;
- вывучэнне галоўных рысаў размяшчэння насельніцтва і прыродных рэсурсаў у свеце;
- знаёмства з геаграфічнымі заканамернасцямі тэрытарыяльнай арганізацыі сусветнай гаспадаркі і яе асобных галінаў на сучасным этапе развіцця грамадства.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста.

Сувязі з іншымі навучальнымі дысцыплінамі.

Дысцыпліна «Агульная эканамічная і сацыяльная геаграфія» лагічна звязана з іншымі дысцыплінамі вучэбнага плана спецыяльнасці 1-02 04 02 Біялогія і геаграфія. Яна грунтуецца на ведах, атрыманых студэнтамі пры вывучэнні такіх дысцыплін, як «Картаграфія з асновамі тапаграфіі», «Геаграфія глебаў з асновамі глебазнаўства». У сваю чаргу, веды, атрыманыя пры вывучэнні дысцыпліны «Агульная эканамічная і сацыяльная геаграфія», неабходны студэнтам для вывучэння такіх дысцыплін вучэбнага плана, як «Геаграфія Беларусі», «Эканамічная і сацыяльная геаграфія краін свету: Еўропа» і «Эканамічная і сацыяльная геаграфія краін свету».

Структураванне зместу навучальнай дысцыпліны ажыццяўляецца пры дапамозе вылучэння ў ім ўзбуйненых дыдактычных адзінак – частак, якія адпавядаюць зместу і структурным узроўням тэрытарыяльнай арганізацыі сусветнага гаспадаркі.

Патрабаванні да засваення вучэбнай дысцыпліны

Прафесійная кампетэнтнасць будучага спецыяліста вызначаецца ў адпаведнасці з Дзяржаўным адукацыйным стандартам вышэйшай прафесійнай адукацыі, дзе пазначаны Агульныя патрабаванні падрыхтоўкі спецыяліста. Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Агульная эканамічная і сацыяльная геаграфія» павінна забяспечыць фарміраванне ў студэнтаў сацыяльна-

асобасных і прафесійных кампетэнцый.

Патрабаванні да спецыялізаванай кампетэнцыі:

Студэнт павінен:

СК-8. Аналізаваць глабальныя заканамернасці развіцця сусветнай гаспадаркі, макратрансфармацыі ў галінах эканомікі, дэмаграфічных і сацыяльна-эканамічных працэсах у рэгіёнах і краінах свету і выкарыстоўваць іх у прафесійнай педагагічнай і навукова-даследчай дзейнасці.

У выніку вывучэння дысцыпліны «Агульная эканамічная і сацыяльная геаграфія» студэнт павінен **ведаць**:

- сучасную палітычную карту свету і асноўныя этапы яе фарміравання;
- дэмаграфічную сітуацыю і дэмаграфічныя працэсы ў свеце;
- сучасную галіновую і прасторавую структуру сусветнай гаспадаркі;
- міжнародныя эканамічныя сувязі і іх віды, інтэграцыйныя працэсы ў сучасным свеце;

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Агульная эканамічная і сацыяльная геаграфія» студэнт павінен **умець**:

- вызначаць асноўныя фактары размяшчэння насельніцтва і прадукцыйных сіл;
- характарызаваць сучасную палітычную карту, дэмаграфічныя працэсы і міжнародныя эканамічныя адносіны;
- ужываць веды аб асноўных паняццях, канцэпцыях, тэорыях, заканамернасцях у дачыненні да канкрэтных складнікаў сусветнай гаспадаркі;
- самастойна аналізаваць зрухі ў сусветным гаспадарцы;
- карыстацца літаратурнымі і іншымі крыніцамі геаграфічнай інфармацыі, мець навыкі іх рэферыравання;

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Агульная эканамічная і сацыяльная геаграфія» студэнт павінен **валодаць**:

- навыкамі і прыёмамі абагульнення разнастайнага фактычнага матэрыялу;
- метадам аналізу агульнагеаграфічных і спецыяльных карт;
- навыкамі пабудовы схем, графікаў;
- паняццёвым апаратам дысцыпліны;
- у міждысцыплінарным падыходзе ў якасці метадалагічнай асновы геаграфічных даследаванняў;
- у цэлым, агульнанавуковымі метадамі даследаванняў і ўменнем прымяняць іх пры правядзенні сацыяльна-геаграфічных пошукаў.

Асноўнымі метадамі навучання, якія адэкватна адказваюць мэтам вывучэння дадзенай вучэбнай дысцыпліны, з'яўляюцца:

- элементы праблемнага навучання (праблемнае выкладанне, варыятыўнасць выкладанне, часткова-пошукавы метады), якія рэалізуюцца на лекцыйных занятках;
- элементы вучэбна-даследчай дзейнасці, рэалізацыя творчага падыходу, якія рэалізуюцца на семінарскіх занятках і пры самастойнай працы;
- камунікатыўныя тэхналогіі, заснаваныя на актыўных формах і

метадах навучання і рэалізуюцца на семінарскіх занятках (дыскусія, спрэчка-дыялог, навучальныя дэбаты, круглы стол і інш.).

Агульная колькасць гадзін, якая адводзіцца на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны ў адпаведнасці з вучэбным планам спецыяльнасці.

Усяго на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Агульная эканамічная і сацыяльная геаграфія» ў 3 семестре максімальна адводзіцца 108 гадзін, з іх 58 аўдыторных (22 – лекцыі, 10 – практычныя заняткі, 6 – семінарскія заняткі, 20 – лабараторныя заняткі).

Самастойная (пазааўдыторная) праца студэнтаў складае 50 гадзін.

Бягучая атэстацыя праводзіцца ў адпаведнасці з вучэбным планам спецыяльнасці ў форме заліку ў 3 семестры. Усяго 3 заліковыя адзінкі.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Раздзел 1. Эканамічная і сацыяльная геаграфія як навукa і вучэбная дысцыпліна

Аб'ект, прадмет, змест і месца эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі ў сістэме геаграфічных навук, яе фундаментальны і прыкладны характар. Структура эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі як навукі і вучэбнай дысцыпліны. Сувязі эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі з іншымі галінамі геаграфічнай навукі. Крыніцы ведаў па эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі.

Станаўленне і развіццё навуковых асноў эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі. Ідэі грамадскай геаграфіі ў класічны перыяд развіцця геаграфічных ведаў. Краізнаўчая работа Л.Гвічардзіні «Апісанне Нідэрландаў» (1567). Значэнне «прыватнай геаграфіі» Б.Варэна і яго працы «Апісанне японскага і сіамскага каралеўстваў» (1649) для развіцця ідэй грамадскай геаграфіі. Фарміраванне апісальнага статыстыка-геаграфічнага краізнаўства (А.Бюшынг). Геаграфічны дэтэрмінізм як тэарэтычная аснова краізнаўчых работ (Ш.Мантэск'е). Праца А.Гумбальдта «Палітычны нарыс каралеўства Новая Іспанія» (1811) – адна з першых у свеце кніг па рэгіянальнай эканамічнай геаграфіі.

Развіццё ідэй грамадскай геаграфіі ў новы і навейшы перыяды. Асаблівасці станаўлення нацыянальных геаграфічных школ: нямецкай, французскай, брытанскай, расійскай, паўночнаамерыканскай (асноўныя кірункі даследаванняў ў галіне сацыяльна-эканамічнай геаграфіі, ключавыя навуковыя канцэпцыі, тэорыі і вучэнні).

Асновы метадалогіі эканамічнай і сацыяльнай геаграфіі. Падыходы і метады сацыяльна-эканамічнай геаграфіі як элемент яе метадалогіі. Сістэмны, тэрытарыяльны, комплексны, тыпалагічны, праблемны і іншыя падыходы. Традыцыйныя і новыя метады. Прагназіраванне ў СЭГ.

Фундаментальныя навуковыя паняцці, канцэпцыі, тэорыі, вучэнні сацыяльна-эканамічнай геаграфіі. Катэгорыі «тэрыторыя» і «тэрытарыяльная агульнасць». Вучэнні аб эканоміка- і палітыка-геаграфічным становішчы, геаграфічным (тэрытарыяльным) падзеле працы, тэрытарыяльнай арганізацыі грамадства. Тэорыі размяшчэння прадукцыйных сіл, эканамічнага раянавання і тэрытарыяльнай структуры гаспадаркі.

Гісторыя развіцця сусветнай гаспадаркі і фарміравання палітычнай карты свету

Падыходы да перыядызацыі гісторыі развіцця сусветнай гаспадаркі і палітычнай карты свету: фармацыйны, цывілізацыйны і інш. Вялікія геаграфічныя адкрыцці: іх перадумовы і вынікі для міжнароднага падзелу працы, развіцця і размяшчэння гаспадаркі, палітычнай карты свету.

Развіццё гаспадаркі і палітычнай карты свету ў XVII-XVIII стст.

Пашырэнне і ўскладненне міжнародных гаспадарчых сувязей. Новыя рысы геаграфіі насельніцтва. Каланіяльнае саперніцтва еўрапейскіх дзяржаў, барацьба за рынкі сбыту, утварэнне манополій. Каланіяльны падзел свету і яго адлюстраванне на палітычнай карце. Пачатак міжнароднага падзелу працы. Прамысловая рэвалюцыя, яе сутнасць і асноўныя этапы. Цэнтры тэхнічных

новаўвядзенняў. Масштабы і геаграфія сусветнай вытворчасці. Еўрацэнтрызм. Паскоранае развіццё вытворчых сіл у другой палове XIX ст., новыя тэхнічныя дасягненні. Змены ў сусветным эканамічным лідэрстве. Завяршэнне працэсу фарміравання сусветнага рынку і ўзнікненне сусветнай гаспадаркі.

Сусветная гаспадарка і палітычная карта ў першай палове XX ст. Асноўныя рысы сусветнай гаспадаркі і палітычнай карты свету ў пачатку XX ст. Падзел свету і сусветнай эканамічнай прасторы к 1914 г. Каланіяльныя імперыі. Сусветныя манаполіі. Змены ў складзе сусветнай гаспадаркі, у структуры і размяшчэнні вытворчых сіл. Геапалітыка. Першая і другая сусветныя войны: іх перадумовы і вынікі для палітычнай карты свету і сусветнай гаспадаркі.

Развіццё сусветнай гаспадаркі і палітычнай карты свету ў другой палове XX ст. Распад каланіяльнай сістэмы. Асаблівасці сусветнай гаспадаркі і палітычнай карты свету ў перыяд блокавага супрацьстаяння. Пераўтварэнні ва ўсходняй Еўропе. Распад СССР і яго вынікі для сусветнай гаспадаркі і палітычнай карты свету.

Раздзел 2. Сучасная палітычная карта свету

Палітычная геаграфія як навука і вучэбная дысцыпліна. Палітыка-тэрытарыяльная арганізацыя грамадства. Дзяржавы і недзяржаўныя палітыка-тэрытарыяльныя ўтварэнні. Суадносіны паняццяў «дзяржава» і «краіна». Прыкметы дзяржавы. Дзяржаўная тэрыторыя. Тэрытарыяльныя воды і 200-мільная эканамічная зона. Дзяржаўныя межы і іх функцыі. Прынцып непарушальнасці і недатыкальнасці дзяржаўных межаў. Тэрытарыяльныя спрэчкі і супярэчэнні. Міждзяржаўныя тэрытарыяльныя канфлікты.

Групоўкі краін свету па памерах тэрыторыі і колькасці насельніцтва. Уплыў памераў тэрыторыі і колькасці насельніцтва на месца краіны ў сістэме міжнародных адносін і міжнародным падзеле працы.

Тыпалогіі краін свету па характару эканомікі, асаблівасцях палітычнай арганізацыі і ўзроўню сацыяльна-эканамічнага развіцця. Краіны з аграрным, індустрыяльным і постіндустрыяльным тыпамі эканомік. Суверэнныя і несверэнныя краіны. Краіны з нізкім, сярэднім і высокім ўзроўнямі развіцця.

Суверэнітэт як галоўная прыкмета дзяржавы. Класіфікацыя дзяржаў па формах кіравання. Асаблівасці размяшчэння дзяржаў з рэспубліканскай і манархічнай формамі кіравання. Дзяржавы ў складзе Садружнасці (Брытанскай). Геаграфія палітычных рэжымаў. Класіфікацыя дзяржаў па формах палітыка-тэрытарыяльнага ўпарадкавання. Асаблівасці размяшчэння ўнітарных і федэратыўных дзяржаў. Канфедэрацыя як форма дзяржаўнага ўпарадкавання.

Залежныя тэрыторыі на сучаснай палітычнай карце свету. Формы залежнасці. Самакіравальныя тэрыторыі. Непрызнаныя дзяржавы. Тэрыторыі з міжнародным прававым статусам.

Сучасныя міжнародныя арганізацыі, міждзяржаўныя саюзы і аб'яднанні. Класіфікацыі міжнародных арганізацый. Віды міжнародных арганізацый па тэрытарыяльнаму ахопу, прадстаўніцтву і кампетэнцыі.

Важнейшыя рысы сучаснай палітычнай карты Еўропы, Азіі, Афрыкі,

Амерыкі, Аўстраліі і Акіяніі.

Раздзел 3. Геаграфія насельніцтва свету

3.1. Геаграфія насельніцтва як навука і вучэбная дысцыпліна. Аб'ект і прадмет даследавання геаграфіі насельніцтва. Асноўныя раздзелы і задачы. Геаграфія насельніцтва ў сістэме навук. Узнікненне і развіццё геаграфіі насельніцтва як навукі. «Антрапагеаграфія» і «Геаграфія чалавека» – асноўныя навуковыя школы XIX ст. у вывучэнні чалавека ў яго ўзаемасувязі з прыродай. Развіццё геаграфіі насельніцтва ў дарэвалюцыйная Расіі. Роля М. М. Баранскага і Р. М. Кабо ў сцвярджэнні геаграфіі насельніцтва ў якасці самастойнай галіны эканамічнай геаграфіі. Развіццё геаграфіі насельніцтва ў другой палове XX ст. і ў сучасны перыяд. Вядучыя сучасныя даследчыкі ў галіне народанасельніцтва ў айчыннай і замежнай геаграфічнай навуцы.

3.2. Дынаміка колькасці і ўзнаўленне насельніцтва свету. Формы ўліку насельніцтва: бягучы ўлік і перапісы насельніцтва, сучасныя рэгістры насельніцтва.

Кампаненты і паказчыкі дынамікі колькасці насельніцтва. Этапы дэмаграфічнай гісторыі чалавецтва і іх характарыстыка. Паняцце аб «дэмаграфічным выбуху» і дэпапуляцыйных працэсах. Сучасная групоўка краін па колькасці насельніцтва. Рост колькасці насельніцтва розных кантынентаў Зямлі. Прагнозы ацэнкі далейшай дынамікі колькасці насельніцтва Зямлі і асобных рэгіёнаў свету. Праблемы нераўнамернага росту насельніцтва краін рознага ўзроўню сацыяльна-эканамічнага развіцця.

Узнаўленне насельніцтва. Дэмаграфічныя працэсы і дэмаграфічная сітуацыя. Нараджальнасць і фактары, якія яе вызначаюць (дэмаграфічныя, сацыяльна-эканамічныя і прыродна-біялагічныя). Геаграфія нараджальнасці на ўзроўні краін і рэгіёнаў. Шлюбнасць і сямейная структура насельніцтва. Сучасныя тэндэнцыі ў шлюбна-сямейных адносінах у краінах рознага тыпу. Смяротнасць насельніцтва. Фактары, якія вызначаюць узровень і дынаміку працэса смяротнасці. Паняцце чакаемай працягласці жыцця насельніцтва. Геаграфія смяротнасці і сярэдняй працягласці жыцця насельніцтва ў сучасны перыяд. Натуральны прырост насельніцтва, дынаміка яго ўзроўня ў XX – XXI ст. Дэмаграфічная палітыка. Краіны з рознымі мэтамі і метадамі дэмаграфічнай палітыкі.

Узнаўленне насельніцтва (натуральны рух насельніцтва): асноўныя тыпы, паказчыкі іх змены. Канцэпцыя «дэмаграфічнага перахода» як усеагульнага працэса змены тыпаў узнаўлення насельніцтва ў дэмаграфічнай гісторыі чалавецтва.

Сучасныя дэмаграфічныя працэсы і дэмаграфічныя сітуацыі ў розных рэгіёнах свету і тыпах краін. Дэмаграфічныя працэсы і сацыяльна-эканамічнае развіццё.

Міграцыя насельніцтва і міграцыйная палітыка. Віды міграцый па напрамку, прычынах, форме, працягласці. Паказчыкі аб'ёмаў і інтэнсіўнасці міграцый. Функцыі і стадыі міграцый. Міграцыйная палітыка ў розных краінах. Характарыстыка асноўных этапаў міграцыйнага руху насельніцтва свету. Сучасныя тэндэнцыі сусветных міграцый.

3.3. Дэмаграфічныя структуры насельніцтва. Палавая і ўзроставая структура насельніцтва, яе залежнасць ад тыпа ўзнаўлення насельніцтва. Графічныя метады адлюстравання палавой і ўзроставай структуры насельніцтва. Узроставая і палавая структура насельніцтва розных рэгіёнаў і краін. Дэмаграфічнае старэнне насельніцтва і яго наступствы.

Расавы склад насельніцтва. Раса як антаполага-біялагічная катэгорыя. Тэорыі полі- і монацэнтрызма. Фактары расаўтварэння. Дзяленне насельніцтва свету на вялікія і малыя расы. Паняцце аб пераходных формах і змешаных (метысных) групам новага часу. Расавы склад насельніцтва па рэгіёнах свету.

Этнічны склад насельніцтва. Паняцце аб этнасе як гістарычнай агульнасці людзей. Прыкметы (элементы) этнаса. Стадыі (віды) этнаса: племя, народнасць, нацыя. Этнагенез. Гіпотэза Л. М. Гумілёва. Тыпалогія нацыянальнага складу краін свету. Мона- і поліэтнічныя нацыі. Паняцце аб этнічных працэсах. Прынцыпы класіфікацыі народаў. Групоўка народаў па колькасці. Лінгвістычная класіфікацыя народаў. Геаграфія галоўных моўных сем'яў і груп па рэгіёнах свету. Характарыстыка набуйнейшых народаў свету.

Варыянты культурна-геаграфічнага раянавання свету.

Рэлігійны склад насельніцтва. Сусветныя, мясцовыя (нацыянальныя) і родаплемянныя рэлігіі. Кароткія асновы веравучэнняў. Адносіны веруючых да рэпрадуктыўных паводзін. Геаграфія сусветных і мясцовых рэлігій. Роля рэлігій у фарміраванні этнасаў, яе уплыў на палітычныя і эканамічныя працэсы ў развіцці дзяржаў. Свецкія і тэакратычныя дзяржавы. Нацыяналізм і рэлігійны фундаменталізм. Сучасныя раёны нацыянальна-рэлігійных канфліктаў.

Працоўны патэнцыял і занятасць насельніцтва. Сутнасць і ўзаемасувязь паняццяў «працаздольны (працоўны) ўзрост», «працаздольнае насельніцтва», «эканамічна актыўнае насельніцтва», «занятае насельніцтва». Межы працоўнага ўзросту ў розных краінах і рэгіёнах свету. «Рынак працы» (рынак працоўнай сілы) і яго элементы. Асаблівасці сусветнага рынку працоўных рэсурсаў у сучасны перыяд.

Структура занятасці насельніцтва. Яе залежнасць ад узроўня сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны. Характарыстыка структуры занятасці насельніцтва ў аграрнай, індустрыяльнай і постіндустрыяльнай стадыях развіцця эканомікі.

3.4. Размяшчэнне і географічныя формы рассялення. Размяшчэнне насельніцтва. Размяшчэнне насельніцтва як вынік працяглага працэса засялення і гаспадарчага асваення Зямлі. Паняцце шчыльнасці насельніцтва. Спосабы картаграфавання размяшчэння насельніцтва. Фактары і ўмовы размяшчэння насельніцтва. Галоўная заканамернасць у размяшчэнні насельніцтва. Агляд карты шчыльнасці насельніцтва свету.

Геаграфічныя формы рассялення насельніцтва. Размяшчэнне і рассяленне насельніцтва. Населены пункт (пасяленне) – галоўны структурны элемент у фарміраванні сеткі пасяленняў і сістэмы рассялення насельніцтва. Тыпы пасяленняў. Крытэрыі аднясення населенага пункта да гарадскога ці сельскага тыпу ў розных краінах.

Рассяленне насельніцтва як працэс размеркавання і перамеркавання

насельніцтва па тэрыторыі і яго вынік. Геаграфічныя формы рассялення насельніцтва (качавое, паўкачавое, аседлае). Галоўная заканамернасць у характары рассялення насельніцтва. Адназначнасць форм рассялення насельніцтва спосабу і ўзроўню развіцця прадукцыйных сіл. Фактары, якія вызначаюць развіццё працэса рассялення (сацыяльна-эканамічныя, прыродныя, дэмаграфічныя). Кароткая характарыстыка эвалюцыі форм рассялення насельніцтва ў дэмаграфічнай гісторыі чалавецтва.

Паняцце аб сетцы пасяленняў і сістэме рассялення. Лакальныя і рэгіянальныя сістэмы рассялення. Тэорыя цэнтральных месцаў В. Крысталера, сістэма рассялення па М. Карбюзье. Сучасныя ідэі сістэмнага рассялення. Канцэпцыя адзінай сістэмы рассялення і апорнага каркаса рассялення.

Урбанізацыя: сутнасць працэса і яго геаграфія. Гарадское рассяленне. Функцыі і тыпы гарадоў. Класіфікацыя гарадоў па люднасці і выконваемых функцыях. Гарадскія агламерацыі: крытэрыі выдзялення (дэлімітацыя) ў розных краінах, тыпы агламерацый, эканамічныя перадумовы ўзнікнення і развіцця. Буйнейшыя агламерацыі свету. Праблемы звышбуйных гарадоў.

Урбанізацыя як шматбаковы сацыяльна-эканамічны, дэмаграфічны і геаграфічны працэс. Паказчыкі ўрбанізацыі. Стадыі развіцця працэса ўрбанізацыі. Формы ўрбанізацыі (субурбанізацыя, рурурбанізацыя, гіперурбанізацыя), прычыны іх узнікнення і сацыяльна-геаграфічныя наступствы развіцця. Палітыка руралізацыі тэрыторыі. Геаграфія сучаснага сусветнага працэса ўрбанізацыі і яго рэгіянальныя асаблівасці. Адрозненні працэса ўрбанізацыі ў эканамічна развітых краінах і тых, якія развіваюцца. «Урбанізацыйны выбух» і «несапраўдная ўрбанізацыя». Гіпреўрбанізаваныя тэрыторыі (мегаліполісы), іх геаграфія.

Сельскае рассяленне. Сельскія пасяленні: крытэрыі выдзялення і тыпы. Эканамічныя функцыі сельскіх пасяленняў. Залежнасць характара сельскіх пасяленняў (дысперснасць, канцэнтрацыя, люднасць, планіроўка і г.д.) ад эканамічных функцый пасяленняў, месцаў прымянення працы, спосабаў сельскагаспадарчай вытворчасці, аграрных адносін, прыроднага асяроддзя, традыцый. Занальныя адрозненні (рысы) ў сельскім рассяленні. Геаграфія сельскага рассялення. Сучасныя тэндэнцыі развіцця сельскага рассялення.

Раздзел 4. Геаграфія прыродных рэсурсаў свету

Прыродны фактар у развіцці грамадства. Прыродна-рэсурсны патэнцыял свету і асаблівасці яго тэрытарыяльнай дыферэнцыяцыі. Паняцце «рэсурсазабяспечанасць». Праблемы прыродакарыстання ў розных рэгіёнах.

Мінеральна-сыравінныя рэсурсы як аснова развіцця вядучых галін гаспадаркі: віды, ацэнкі іх запасаў, асаблівасці размяшчэння і выкарыстання ў свеце і па асобных рэгіёнах. Мінеральныя рэсурсы Сусветнага акіяна. Сыравінная і энергетычная праблемы. Другая сыравіна як рэсурс і рэгіянальныя асаблівасці яе выкарыстання.

Сусветныя тэрытарыяльныя і зямельныя рэсурсы, іх ацэнка, выкарыстанне. Рэгіянальныя асаблівасці забяспечанасці зямельнымі рэсурсамі і іх выкарыстання. Дэградацыя глебаў. Перспектывы павелічэння плошчы сельскагаспадарчых зямель. Лясныя рэсурсы свету, іх колькасная і якасная

характарыстыка, паказчыкі забяспечанасці і выкарыстання па рэгіёнах свету і асобных краінах. Праблема абязлесення і шляхі яе вырашэння.

Агракліматычныя рэсурсы, іх тэрытарыяльная дыферэнцыяцыя і асаблівасці выкарыстання ў розных рэгіёнах свету. Прыродна-рэкрэацыйныя рэсурсы і рэгіянальныя асаблівасці іх выкарыстання.

Водныя рэсурсы: віды, запасы і іх тэрытарыяльная дыферэнцыяцыя. Водазабеспячэнне розных рэгіёнаў свету. Праблема рацыянальнага выкарыстання водных рэсурсаў. Нацыянальныя, міждзяржаўныя і міжнародныя водныя рэсурсы.

Праблемы прыродакарыстання і асаблівасці іх праяўлення на нацыянальным, рэгіянальным і глабальным узроўнях. Міжнародныя канфлікты экалагічнага і прыродна-рэсурснага характару. Экалагічны аспект праблемы ўстойлівага развіцця.

Раздзел 5. Геаграфія сусветнай гаспадаркі: агульны агляд

Сусветная гаспадарка на сучасным этапе. Тэмпы росту сусветнай эканомікі. Асаблівасці сучаснага этапа НТР. Канцэпцыі сусветнага сацыяльна-эканамічнага і навукова-тэхнічнага развіцця. Структурная перабудова гаспадаркі. Пачатак постіндустрыяльнага развіцця. Інфармацыйныя і спажывецкія паслугі.

Інтэрнацыяналізацыя ўсіх сфер гаспадарчай дзейнасці. Транснацыянальныя эканамічныя сістэмы. Глобалізацыя эканомікі. Сістэма міжнародных эканамічных адносін. Міжнародная эканамічная інтэграцыя, яе тыпы. Рэгіянальныя інтэграцыйныя групоўкі.

Тэрытарыяльная неаднароднасць сучаснай сусветнай гаспадаркі. Сацыяльна-эканамічная тыпалогія краін, яе крытэрыі і характарыстыка асноўных тыпаў краін. Асноўныя рысы эканамічнага развіцця краін розных тыпаў ва ўмовах глабалізацыі. Фактары размяшчэння гаспадаркі на сучасным этапе НТР. Змены ў тэрытарыяльнай структуры сусветнай гаспадаркі.

Раздзел 6. Геаграфія галін сусветнай гаспадаркі

6.1. Геаграфія прамысловасці свету. Гісторыка-геаграфічны аспект развіцця і размяшчэння прамысловасці. Асаблівасці сучаснага развіцця прамысловасці ў розных тыпах краін і рэгіёнах свету: узровень развіцця, галіновая структура. Сучасныя прынцыпы і фактары размяшчэння прамысловасці. Інерцыйнасць размяшчэння. Асаблівасці развіцця і размяшчэння сусветнай здабыўной і апрацоўчай прамысловасці.

Паліўна-энергетычная прамысловасць. Тэндэнцыі развіцця і размяшчэння пад уплывам НТР. Спажыванне энергіі як адзін з паказчыкаў узроўню эканамічнага развіцця. Дынаміка і структура сусветнага спажывання энергарэсурсаў, іх уплыў на тэмпы развіцця і размяшчэння гаспадаркі. Геаграфія здабычы, спажывання і міжнародных грузапатокаў нафты, прыроднага газу, вугалю. Геаграфія электраэнергетыкі. Сусветная паліўна-энергетычная праблема. Традыцыйная альтэрнатыўная энергетыка. Перспектывы развіцця сусветнай энергетыкі. Энергетыка – экалогія – клімат.

Металургічная прамысловасць. Сучасныя тэндэнцыі развіцця і размяшчэння чорнай металургіі. Геаграфія сыравіннай базы, здабычы, і

спажывання чорных металаў. Геаграфія вытворчасці і міжнародных грузапатокаў асноўных відаў прадукцыі чорнай металургіі. Каляровая металургія: мінеральна-сыравінная база і тэндэнцыі яе развіцця. Геаграфія здабычы руд і вытворчасці асноўных каляровых металаў. Міжнародны гандаль сыравінай і прадукцыяй каляровай металургіі. Буйнейшыя металургічныя раёны свету.

Машынабудаўнічая прамысловасць. Асноўныя этапы развіцця сусветнага машынабудавання. Асаблівасці развіцця і размяшчэння сусветнага машынабудавання на сучасным этапе. Зрухі ў галіновай і тэрытарыяльнай структуры сусветнага машынабудавання. Геаграфія вытворчасці, спажывання і міжнароднага гандлю асноўнымі відамі машынабудаўнічай прадукцыі. Асноўныя машынабудаўнічыя раёны свету.

Хімічная прамысловасць. Асаблівасці развіцця і размяшчэння сусветнай хімічнай прамысловасці на сучасным этапе. Геаграфія вытворчасці, спажывання і міжнародных патокаў прадукцыі галоўных галін хімічнай прамысловасці (мінеральных угнаенняў, хімічных валокнаў, пластмас, гумава-тэхнічных вырабаў і інш.). Асноўныя раёны хімічнай прамысловасці свету.

Лясная прамысловасць і прамысловасць будаўнічых матэрыялаў. Сыравінная база сусветнай лясной прамысловасці. Геаграфія вытворчасці, спажывання і міжнародных патокаў драўніны, пілаватэрыялаў, цэлюлозы і паперы. Асноўныя раёны лясной прамысловасці. Сыравінная база прамысловасці будаўнічых матэрыялаў. Асаблівасці развіцця і размяшчэння асноўных вытворчасцяў галіны. Экспарт і імпорт прадукцыі.

Лёгкая прамысловасць. Асаблівасці развіцця і размяшчэння асноўных галін сусветнай лёгкай прамысловасці. Сучасныя зрухі ў сыравіннай базе, галіновай і тэрытарыяльнай структуры лёгкай прамысловасці свету. Геаграфія вытворчасці, спажывання і міжнародных патокаў асноўнай прадукцыі сусветнай тэкстыльнай, трыкатажнай, швейнай і абутковай прамысловасці. Галоўныя раёны сусветнай лёгкай прамысловасці.

Харчовая прамысловасць. Асаблівасці развіцця і размяшчэння сучаснай харчовай прамысловасці свету. Змяненні ў сыравіннай базе. Зрухі ў галіновай і тэрытарыяльнай структуры сусветнай харчовай прамысловасці. Геаграфія вытворчасці, спажывання і міжнародных патокаў асноўных відаў прадукцыі харчовай прамысловасці. Сусветная харчовая праблема.

Галоўныя прамысловыя раёны свету. Прамысловасць і навакольнае асяроддзе.

6.2. Геаграфія сусветнай сельскай, лясной і рыбнай гаспадаркі. Гісторыка-геаграфічныя асаблівасці развіцця і размяшчэння сусветнай сельскай гаспадаркі: прыродныя, эканамічныя і культурныя фактары. Сучасныя аграрныя адносіны ў розных тыпах краін і рэгіёнах свету. Маштабы і ўзровень развіцця сусветнай сельскай гаспадаркі. Асаблівасці структуры і тэндэнцыі сучаснага развіцця сельскай гаспадаркі ў розных рэгіёнах свету. Аграбізнес. Традыцыйны і сучасны сектары ў сельскай гаспадарцы краін, якія развіваюцца. Сусветная сельская гаспадарка і НТР. «Зялёная» і біятэхнічная рэвалюцыі ў сельскай гаспадарцы. Забяспечанасць і ўзроўні спажывання прадукцыі сельскай

гаспадаркі ў розных рэгіёнах свету. Сельская гаспадарка і харчовая праблема.

Раслінаводства. Рэгіянальныя асаблівасці тэрытарыяльна структуры сельскагаспадарчых зямель. Структура пасяўных плошчаў у розных краінах і рэгіёнах свету, яе абумоўленасць. Геаграфія вырошчвання галоўных сельскагаспадарчых культур ў свеце: харчовых (збожжавых, маслічных, цукраносных, клубняплодных, садова-ягадных, танізуючых) і нехарчовых (валакністых). Тэрытарыяльныя асаблівасці вытворчасці, спажывання і міжнароднага гандлю прадукцыяй раслінаводства.

Жывёлагадоўля. Асаблівасці развіцця галіны ў розных тыпах краін. Геаграфія развядзення асобных відаў прадуктыўнай жывёлы, яе абумоўленасць. Тэрытарыяльная структура вытворчасці і спажывання прадукцыі жывёлагадоўлі. Міжнародны гандаль прадукцыяй жывёлагадоўлі.

Тыпалогія сусветнай сельскай гаспадаркі. Галоўныя сельскагаспадарчыя раёны свету.

Лясная гаспадарка свету. Сутнасць лясной гаспадаркі. Асноўныя раёны лесагаспадарчай дзейнасці. Асаблівасці вядзення лесной гаспадаркі ў розных краінах і рэгіёнах свету. Лесаўзнаўленне і ахова лясоў.

Рыбная гаспадарка свету. Рыбная лоўля і рыбаправядзенне: маштабы і тэрытарыяльная прымеркаванасць. Аквакультура і марыкультура: асаблівасці вядзення ў розных краінах.

6.3. Геаграфія транспарту і галін нематэрыяльнай вытворчасці.

Транспарт як адна з галін гаспадаркі, кампанент і ўмова тэрытарыяльнага раздзелу працы, фактар эканамічнай інтэграцыі. Транспарт і размяшчэнне сусветнай гаспадаркі. Сусветная транспартная сістэма і паказчыкі яе развіцця. Асаблівасці развіцця сусветнай транспартнай сістэмы на сучасным этапе. Дынаміка сусветнай транспартнай сеткі і фактары, якія яе абумоўліваюць. Важнейшыя элементы сусветнай транспартнай сістэмы: транспартныя вузлы і транспартныя калідоры. Геаграфія асобных відаў транспарту. Асноўныя кірункі сусветных груза- і пасажырапатокаў. Унутрыкантынентальныя (рэгіянальныя) і міжкантынентальныя транспартныя сістэмы. Праблемы развіцця міжнароднага транспарту і магчымыя шляхі іх вырашэння.

Міжнародная сувязь. Прызначэнне і склад міжнароднай сувязі. Характарыстыка відаў міжнароднай сувязі. Міжнародныя кампутарныя сеткі. Прызначэнне, функцыі і склад кампутарнай сеткі INTERNET.

Раздзел 7. Геаграфія міжнародных эканамічных адносін

Міжнародныя эканамічныя адносіны і іх віды. Геаграфічны аспект тэорый і мадэлей міжнародных эканамічных адносін. Зрухі ў міжнародным падзеле працы ў перыяд НТР.

Сучасны міжнародны рынак, яго састаўныя часткі і асаблівасці функцыянавання. Глобалізацыя і рэгіяналізацыя сусветнага рынку.

Міжнародны таварны рынак. Знешні гандаль як традыцыйнай і найбольш распаўсюджаная форма эканамічных сувязей. Асаблівасці сучаснага міжнароднага гандлю, яго структуры. Гандлёвыя балансы асобных тыпаў краін. Міжнародны гандаль і размяшчэнне вытворчых сіл. Экспартна- імпортныя

зони.

Міжнародны рынак паслуг. Маштабы і рэгіянальныя асаблівасці міжнароднага рынку транспартных, турыстычных, банкаўскіх і іншых паслуг. Міжнародны турызм.

Міжнароднае навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва. Геаграфія сусветнага гандлю навукова-тэхнічнай інфармацыяй (рынак ліцэнзій, «ноў-хаў»). Патокі тэхналогій. Міжнароднае навукова-тэхнічнае каапераванне. Буйнейшыя міжнародныя навукова-тэхнічныя праекты.

Міжнародныя крэдытна-фінансавыя адносіны. Сучасныя формы міжнародных крэдытна-фінансавых адносін: міжнародны крэдыт, «партфельныя» інвестыцыі, «прамыя» інвестыцыі. Геаграфія замежных інвестыцый. Роля ТНК і асобных дзяржаў у сучаснай географіі замежных інвестыцый. Сусветны рынак капіталаў. Вядучыя фінансавыя цэнтры свету. «Падаткавыя гавані» і афшорныя зоны.

Міжнародны рынак працоўных рэсурсаў. Міжнародныя працоўныя міграцыі: маштабы і асноўныя напрамкі міграцыйных патокаў. Механізмы рэгулявання сусветнага рынку працоўных рэсурсаў.

3.1.1	Геаграфія насельніцтва як навука 1. Геаграфія насельніцтва як грамадска-геаграфічная навука 2. Гісторыя развіцця геаграфіі насельніцтва 3. Аб'ект і прадмет геаграфіі насельніцтва Геаграфія насельніцтва як вучэбная дысцыпліна 1. Мэта і задачы геаграфіі насельніцтва як вучэбнай дысцыпліны 2. Месца геаграфіі насельніцтва ў сучаснай сістэме геаграфічных ведаў				2	1	Прэзентацыя, насценныя геаграфічныя карты	[6] [8] [12] [17]	Апытанне на заліку
3.2	<i>Дынаміка колькасці і ўзнаўленне насельніцтва свету</i>								
3.2.1	Дынаміка колькасці і ўзнаўленне насельніцтва свету 1. Асноўныя тэндэнцыі ў дынаміцы колькасці насельніцтва свету і іх прычыны 2. Узнаўленне насельніцтва як працэс змены пакалення людзей 3. Рэгіянальныя асаблівасці ўзнаўлення насельніцтва	2				2	Прэзентацыя, насценныя геаграфічныя карты	[6] [8] [12]	Апытанне на заліку
3.2.2	Паказчыкі ўзнаўлення і дынамікі колькасці насельніцтва 1. Кампаненты і паказчыкі дынамікі колькасці насельніцтва, паказчыкі ўзнаўлення насельніцтва 2. Сучасныя дэмаграфічныя працэсы і дэмаграфічныя сітуацыі ў розных рэгіёнах свету Міграцыя насельніцтва і міграцыйная палітыка 1. Віды міграцый 2. Паказчыкі б'ёмаў і інтэнсіўнасці міграцый 3. Сучасныя тэндэнцыі сусветных міграцый		2			2	Геаграфічныя карты і атласы, вучэбныя дапаможнікі, даведнікі	[6] [8] [12]	Праверка выканання задання, суб'яседаванне
3.3	<i>Дэмаграфічныя структуры насельніцтва</i>								

3.3.1	<p>Палавая і ўзроставая структура насельніцтва</p> <p>1. Фактары фарміравання палавой і ўзроставай структур насельніцтва, графічныя метады адлюстравання палавой і ўзроставай структуры насельніцтва</p> <p>2. Дэмаграфічнае старэнне насельніцтва і яго наступствы</p> <p>3. Рэгіянальныя асаблівасці ўзроставай і палавой структур насельніцтва, залежнасць структур ад тыпа ўзнаўлення насельніцтва</p> <p>Працоўны патэнцыялі занятасць насельніцтва</p> <p>1. Структура занятасці насельніцтва</p> <p>2. Характарыстыка структуры занятасці насельніцтва ў аграрнай, індустрыйнай і постіндустрыйнай стадыях развіцця эканомікі</p> <p>4. Дыферэнцыяцыя краін свету па ўроўню і якасці жыцця насельніцтва</p>		2			1	Прэзентацыя, насценныя геаграфічныя карты Геаграфічныя карты і атласы, вучэбныя дапаможнікі, даведнікі	[6] [12] [8]	Праверка выканання задання, суб'яседаванне
3.3.2	<p>Сучасная этна-рэлігійная структура насельніцтва свету</p> <p>1. Мона- і поліэтнічныя нацыі. Этнапалітычныя працэсы.</p> <p>2. Асаблівасці распаўсюджання сусветных і нацыянальна-дзяржаўных рэлігій, іх уплыў на палітычныя і эканамічныя працэсы</p> <p>3. Асаблівасці распаўсюджання канфліктаў з этна-рэлігійнай афарбоўкай</p>	2				1	Прэзентацыя, насценныя геаграфічныя карты	[6] [12] [8]	Апытанне на заліку
3.3.3	<p>Расавы склад насельніцтва</p> <p>1. Раса як антаполага-біялагічная катэгорыя</p> <p>2. Дзяленне насельніцтва свету на вялікія і малыя расы</p> <p>3. Расавы склад насельніцтва па рэгіёнах свету</p>			2		1	Геаграфічныя карты і атласы, вучэбныя дапаможнікі, даведнікі	[6] [12] [8]	Абарона справядчасы па практычнай рабоце
3.4	<i>Размяшчэнне і геаграфічныя формы рассялення насельніцтва</i>								

3.4.1	<p>Размяшчэнне і географічныя формы рассялення</p> <p>1. Размяшчэнне насельніцтва як вынік працяглага працэса засялення і гаспадарчага асваення Зямлі</p> <p>2. Географічныя формы рассялення насельніцтва</p> <p>3. Паняцце аб сетцы пасяленняў і сістэме рассялення</p> <p>Географічныя формы рассялення насельніцтва</p> <p>1. Галоўная заканамернасць у характары рассялення насельніцтва</p> <p>2. Фактары, якія вызначаюць развіццё працэса рассялення</p>	2				1	Прэзентацыя, насценныя географічныя карты	[6] [12] [8]	Апытанне на заліку	
3.4.2	<p>Урбанізацыя: сутнасць працэса і яго географія</p> <p>1. Урбанізацыя як шматбаковы сацыяльна-эканамічны, дэмаграфічны і географічны працэс</p> <p>2. Паказчыкі і формы урбанізацыі</p> <p>3. Географія сучаснага сусветнага працэса урбанізацыі і яго рэгіянальныя асаблівасці</p>		2			1	Географічныя карты і атласы, вучэбныя дапаможнікі, даведнікі	[6] [12] [8]	Праверка выканання задання, суб'яседаванне	
4.	Географія прыродных рэсурсаў свету									
4.1.	<p>Прыродна-рэсурсны патэнцыял свету і асаблівасці яго тэрытарыяльнай дыферэнцыяцыі</p> <p>1. Асаблівасці рэсурсазабеспечанасці рэгіёнаў і асобных краін</p> <p>2. Праблемы прыродакарыстання ў розных рэгіёнах</p> <p>Праблемы прыродакарыстання і асаблівасці іх праяўлення на нацыянальным, рэгіянальным і глабальным узроўнях</p> <p>1. Міжнародныя канфлікты экалагічнага і прыродна-рэсурснага характару</p> <p>2. Экалагічны аспект праблемы ўстойлівага развіцця.</p>			2		2	Прэзентацыя, насценныя географічныя карты	[1] [2] [3] [9]	Абарона справядзачы па практычнай рабоце	

5.	Геаграфія сусветнай гаспадаркі: агульны агляд								
5.1.	Сусветная гаспадарка на сучасным этапе 1. Тэмпы росту сусветнай эканомікі, структурная перабудова гаспадаркі. 2. Асаблівасці сучаснага этапа НТР Сістэма міжнародных эканамічных адносін 1. Міжнародная эканамічная інтэграцыя, яе тыпы, рэгіянальныя інтэграцыйныя групы Інтэрнацыяналізацыя гаспадарчай дзейнасці 1. Транснацыянальныя эканамічныя сістэмы 2. Глобалізацыя эканомікі Тэрытарыяльная неаднароднасць сучаснай сусветнай гаспадаркі 1. Сацыяльна-эканамічная тыпалогія краін, яе крытэрыі і характарыстыка асноўных тыпаў краін 2. Асноўныя рысы эканамічнага развіцця краін розных тыпаў ва ўмовах глабалізацыі				2	4	Мультимедыйная прэзентацыя, насценныя геаграфічныя карты Геаграфічныя атласы і карты, вучэбныя дапаможнікі	[1] [2] [6] [9] [11] [13]	Рэферат
6.	Геаграфія галін сусветнай гаспадаркі								
6.1.	<i>Геаграфія прамысловасці свету</i>								
6.1.1.	Паліўна-энергетычная прамысловасць 1. Гісторыка-геаграфічны аспект развіцця і размяшчэння прамысловасці 2. Дынаміка і структура сусветнага спажывання энергарэсурсаў, іх уплыў на тэмпы развіцця і размяшчэння гаспадаркі 3. Геаграфія здабычы, спажывання і міжнародных грузапатокаў нафты, прыроднага газу, вугалю	2				4	Мультимедыйная прэзентацыя, насценныя геаграфічныя карты	[2] [9] [11] [15]	Апытанне на заліку
6.1.2.	Геаграфія электраэнергетыкі 1. Сусветная паліўна-энергетычная праблема 2. Традыцыйная і альтэрнатыўная энергетыка 3. Перспектывы развіцця сусветнай энергетыкі		2				Метадычныя распрацоўкі, статыстычныя даведнікі, атласы	[2] [9] [11] [15]	Праверка выканання задання, суб'яседаванне

6.1.3.	Сучасныя тэндэнцыі развіцця і размяшчэння чорнай металургіі 1. Геаграфія сыравіннай базы, здабычы, і спажывання чорных металаў 2. Геаграфія вытворчасці і міжнародных грузапатокаў асноўных відаў прадукцыі чорнай металургіі	2				2	Геаграфічныя карты, мультымедычная прэзентацыя	[2] [9] [11] [15]	Апытанне на заліку
6.1.4.	Каляровая металургія 1. Геаграфія здабычы руд і вытворчасці асноўных каляровых металаў 2. Міжнародны гандаль сыравінай і прадукцыяй каляровай металургіі 3. Буйнейшыя металургічныя раёны свету		2				Атласы, статыстычныя даведнікі, ВМК	[2] [9] [11] [15]	Праверка выканання задання, суб'яседаванне
6.1.5.	Машынабудаўнічая прамысловасць 1. Асаблівасці развіцця і размяшчэння сусветнага машынабудавання на сучасным этапе 2. Зрухі ў галіновай і тэрытарыяльнай структуры сусветнага машынабудавання 3. Геаграфія машынабудавання: вытворчасці, спажывання і міжнароднага гандлю асноўнымі відамі машынабудаўнічай прадукцыі 4. Асноўныя машынабудаўнічыя раёны свету		2			2	Геаграфічныя карты, мультымедычная прэзентацыя Атласы, статыстычныя даведнікі, ВМК	[2] [9] [11] [15]	Праверка выканання задання, суб'яседаванне
6.1.6.	Хімічная прамысловасць 1. Асаблівасці развіцця сусветнай хімічнай прамысловасці на сучасным этапе 2. Геаграфія асноўных галін хімічнай прамысловасці	2				2	Геаграфічныя карты, мультымедычная прэзентацыя	[2] [9] [11] [15]	Апытанне на заліку
6.1.7.	Геаграфія вытворчасці, спажывання і міжнародных патокаў прадукцыі галоўных галін хімічнай прамысловасці 1. Геаграфія вытворчасці і спажывання мінеральных угнаенняў, хімічных валокнаў 2. Асноўныя раёны хімічнай прамысловасці свету		2			2	Геаграфічныя карты, атласы, ВМК	[2] [9] [11] [15]	Праверка выканання задання, суб'яседаванне

6.1.8.	Лёгкая прамысловасць 1. Асаблівасці развіцця і размяшчэння асноўных галін сусветнай лёгкай прамысловасці 2. Геаграфія вытворчасці, спажывання і міжнародных патокаў асноўнай прадукцыі сусветнай тэкстыльнай, трыкатажнай, швейнай і абутковай прамысловасці 3. Галоўныя раёны сусветнай лёгкай прамысловасці			2		2	Геаграфічныя атласы, статыстычныя дэведнікі	[2] [9] [11] [15]	Абарона справаздачы па практычнай рабоце
6.1.9.	Геаграфія лясной прамысловасці, харчовай прамысловасці і прамысловасці будаўнічых матэрыялаў свету 1. Геаграфія вытворчасці, спажывання і міжнародных патокаў асноўных відаў прадукцыі харчовай прамысловасці. 2. Геаграфія вытворчасці, спажывання і міжнародных патокаў драўніны, піламатэрыялаў, цэлюлозы і паперы 3. Сыравінная база прамысловасці будаўнічых матэрыялаў. Асаблівасці развіцця і размяшчэння асноўных вытворчасцяў галіны			2		2	Геаграфічныя атласы, статыстычныя дэведнікі, ВМК	[2] [9] [11] [15]	Абарона справаздачы па практычнай рабоце
6.2.	<i>Геаграфія сусветнай сельскай, лясной і рыбнай гаспадаркі</i>								
6.2.1.	Сучасныя аграрныя адносіны ў розных тыпах краін і рэгіёнах свету 1. Маінтабы і ўзровень развіцця сусветнай сельскай гаспадаркі 2. Асаблівасці структуры і тэндэнцыі сучаснага развіцця сельскай гаспадаркі ў розных рэгіёнах свету 3. Забяспечанасць і ўроўні спажывання прадукцыі сельскай гаспадаркі ў розных рэгіёнах свету	2				2	Геаграфічныя карты, мультымедыяная прэзентацыя	[2] [6] [8]	Апытанне на заліку

6.2.2.	<p>Геаграфія сусветнага раслінаводства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рэгіянальныя асаблівасці тэрытарыяльна структуры сельскагаспадарчых зямель 2. Геаграфія вырошчвання галоўных сельскагаспадарчых культур ў свеце 3. Тэрытарыяльныя асаблівасці вытворчасці, спажывання і міжнароднага гандлю прадукцыяй раслінаводства <p>Геаграфія сусветнай жывёлагадоўлі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асаблівасці развіцця галіны ў розных тыпах краін 2. Геаграфія развядзення асобных відаў прадуктыўнай жывёлы, яе абумоўленасць 3. Тэрытарыяльная структура вытворчасці і спажывання прадукцыі жывёлагадоўлі 	2			2	Геаграфічныя карты, мультымедыяная прэзентацыя	[2] [6] [8]	Праверка выканання задання, суб'яседаванне
6.3.	<i>Геаграфія транспарту і галін нематэрыяльнай вытворчасці</i>							
6.3.1.	<p>Транспарт і размяшчэнне сусветнай гаспадаркі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сусветная транспартная сістэма і паказчыкі яе развіцця, яе дынаміка і фактары, якія яе абумоўліваюць 2. Важнейшыя элементы сусветнай транспартнай сістэмы: транспартныя вузлы і транспартныя калідоры <p>Геаграфія асобных відаў транспарту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асноўныя кірункі сусветных груза- і пасажырапатокаў 2. Унутрыкантынентальныя (рэгіянальныя) і міжкантынентальныя транспартныя сістэмы 3. Праблемы развіцця міжнароднага транспарту і магчымыя шляхі іх вырашэння 	2			2	Геаграфічныя карты, мультымедыяная прэзентацыя	[2] [6] [9] [13]	Апытанне на заліку
6.3.2.	<p>Геаграфія галін нематэрыяльнай вытворчасці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прызначэнне і склад сферы нематэрыяльнай вытворчасці 2. Паказчыкі ўзроўня развіцця асноўных галін нематэрыяльнай вытворчасці 3. Міжнародная сувязь 	2			2	Геаграфічныя атласы, статыстычныя даведнікі, калькулятары, ВМК	[2] [6] [9] [13]	Праверка выканання задання, суб'яседаванне

7.	Геаграфія міжнародных эканамічных адносін								
7.1.	Міжнародныя эканамічныя адносіны і іх віды 1. Геаграфічны аспект тэорый і мадэлей міжнародных эканамічных адносін 2. Сучасны міжнародны рынак, яго састаўныя часткі і асаблівасці функцыянавання 3. Глобалізацыя і рэгіяналізацыя сусветнага рынку				2	2	Геаграфічныя карты, мультымедычная прэзентацыя	[1] [2] [6] [12]	Рэферат
7.2.	Міжнародны таварны рынак 1. Асаблівасці сучаснага міжнароднага гандлю, яго структуры, знешні гандаль як традыцыйнай і найбольш распаўсюджаная форма эканамічных сувязей Міжнародны рынак паслуг 1. Маштабы і рэгіянальныя асаблівасці міжнароднага рынку транспартных, турыстычных, банкаўскіх і іншых паслуг Міжнародны турызм Міжнародныя крэдытна-фінансавыя адносіны 1. Сучасныя формы міжнародных крэдытна-фінансавых адносін: 2. Геаграфія замежных інвестыцый 3. Сусветны рынак капіталаў. Вядучыя фінансавыя цэнтры свету Міжнародны рынак працоўных рэсурсаў 1. Міжнародныя працоўныя міграцыі: маштабы і асноўныя напрамкі міграцыйных патокаў 2. Механізмы рэгулявання сусветнага рынку працоўных рэсурсаў			2		2	Геаграфічныя карты, мультымедычная прэзентацыя Геаграфічныя атласы, статыстычныя даведнікі, калькулятары, ВМК	[1] [2] [6] [12]	Абарона справаздачы па практычнай рабоце
	Усяго (108)	22	20	10	6	50			залік

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная літаратура

1. Географія световага гаспадарства і насельніцтва [Электронны рэсурс] : учеб.-метод. комплекс для спецыяльнасьці 1-02 04 02 «Біялогія і географія» / сост.: Н. Г. Белковская, Н. Л. Стреха // Репозитарый БГПУ. – Режим доступу: <http://elib.bspu.by/handle/doc/21978>. – Дата доступу: 12.01.2022.
2. Заруцкі, С. А. Соцыяльна-эканамічная географія краін СНГ (Украіна, Молдова, дзяржавы Закаўказзя і Цэнтральнай Азіі) : практыкум для студэнтаў спецыяльнасьці 1 31 02 01 «Географія (па напраўленьням)» / С. А. Заруцкі. – Брэст : Брэст. гос. ун-т, 2017. – 62 с.
3. Эканамічная географія : учеб. і практыкум для акад. бакалаврыята / Я. Д. Вишняков [и др.] ; под общ. ред. Я. Д. Вишнякова. – М. : Юрайт, 2019. – 594 с.

Дадатковая літаратура

1. Алисов, Н. В. Экономическая и социальная география мира (общий обзор) : учеб. для студентов вуза / Н. В. Алисов, Б. С. Хорев. – М. : Гардарики, 2003. – 704 с.
2. Антипова, Е. А. География населения мира : курс лекций / Е. А. Антипова. – Минск : Беларус. гос. ун-т, 2003. – 102 с.
3. Белковская, Н. Г. География населения : практикум / Н. Г. Белковская. – Минск : Беларус. гос. ун-т, 2003. – 80 с.
4. Вавилова, В. Е. Экономическая и социальная география мира : учеб. пособие для студентов вузов / В. Е. Вавилова. – М. : Гардарики, 2003. – 175 с.
5. Воронин, В. П. Мировое хозяйство и экономика стран мира : учеб. пособие / В. П. Воронин, Г. В. Кондакова, И. Н. Подмолодина. – М. : Финансы и статистика, 2008. – 235 с.
6. Гладкий, Ю. Н. Экономическая и социальная география зарубежных стран : учебник / Ю. Н. Гладкий, В. Г. Сухоруков. – М. : Академия, 2008. – 464 с.
7. Лопатников, Д. Л. Экономическая география и регионалистика : учеб. пособие / Д. Л. Лопатников. – М. : Гардарики, 2006. – 224 с.
8. Максаковский, В. П. Географическая картина мира : в 2 кн. / В. П. Максаковский. – М. : Дрофа, 2008–2009. – Кн. 1 : Общая картина мира. – 2008. – 495 с.
9. Максаковский, В. П. Географическая картина мира : в 2 кн. / В. П. Максаковский. – М. : Дрофа, 2008–2009. – Кн. 2 : Региональная характеристика мира. – 2009. – 525 с.
10. Максаковский, В. П. Общая экономическая и социальная география : курс лекций : в 2 ч. / В. П. Максаковский. – М. : Владос, 2009. –

Ч. 1. – 367 с.

11. Максаковский, В. П. Общая экономическая и социальная география : курс лекций : в 2 ч. / В. П. Максаковский. – М. : Владос, 2009. – Ч. 2. – 525 с.

12. Максаковский, В. П. Физическая и экономическая география мира : учеб. пособие / В. П. Максаковский, Н. В. Петрова. – М. : Айрис-пресс, 2010. – 368 с.

13. Мировая экономика : учеб. для студентов вузов / под ред. А. С. Булатова. – М. : Экономистъ, 2007. – 860 с.

14. Родионова, И. А. Мировая экономика: индустриальный сектор : учеб. пособие / И. А. Родионова. – М. : Рос. ун-т дружбы народов, 2010. – 606 с.

15. Социально-экономическая география зарубежного мира : учеб. для студентов вуза / под ред. В. В. Вольского. – М. : Дрофа, 2005. – 557 с.

16. Степанюга, Н. А. Социально-экономическая география зарубежных стран : учеб. пособие для студентов вузов / Н. А. Степанюга, З. Я. Андриевская. – Минск : Выш. шк., 2008. – 477 с.

17. Хомяков, В. Г. Экономическая, социальная и политическая география: понятия, термины, статистические материалы : справочник / В. Г. Хомяков, Ю. Г. Шайтанова. – 2-е изд. – Могилев : Могилев. гос. ун-т, 2010. – 132 с.

18. Чеботарев, Н. Ф. Мировая экономика : учебник / Н. Ф. Чеботарев. – М. : Дашков и К, 2007. – 332 с.

19. Шуканова, З. Н. Практикум по экономической и социальной географии зарубежных стран : учеб. пособие / З. Н. Шуканова. – Минск : Аверсев, 2003. – 208 с.

20. Экономическая и социальная география. Основы науки : учеб. для вузов / М. М. Голубчик [и др.]. – М. : Владос, 2004. – 400 с.

Рэсурсы інтэрнэт

1. Минерал [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mineral.ru>. – Дата доступа: 13.01.2022.

2. Организация Объединенных Наций [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.un.org/ru/>. – Дата доступа: 13.01.2022.

3. Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Mode of access: <https://asean.org/>. – Date of access: 13.01.2022.

4. EFTA (European Free Trade Association) [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.efta.int/>. – Date of access: 13.01.2022.

5. FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.fao.org/home/en/>. – Date of access: 13.01.2022.

6. Fastmarkets [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.metalbulletin.com/>. – Date of access: 13.01.2022.

7. Fortune [Electronic resource]. – Mode of access: <http://fortune.com/>. – Date of access: 13.01.2022.

8. Industrial Development Report Series // UNIDO (Industrial Nations Development Organization) [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.unido.org/resources-publications-flagship-publications/industrial-development-report-series>. – Date of access: 13.01.2022.

9. International Monetary Fund [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.imf.org/>. – Date of access: 13.01.2022.

10. North American Free Trade Agreement (NAFTA) [Electronic resource] // International Trade Administration. – Mode of access: <https://www.trade.gov/north-american-free-trade-agreement-nafta>. – Date of access: 13.01.2022.

11. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.oecd.org/>. – Date of access: 13.01.2022.

12. OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.oica.net/>. – Date of access: 13.01.2022.

13. OPEC (Organisation of the Petroleum Exporting Countries). [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.opec.org>. – Date of access: 13.01.2022.

14. PRB (Population Reference Bureau) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.prb.org>. – Date of access: 13.01.2022.

15. Statistical Review of World Energy [Electronic resource] // BP (British Petroleum). – Mode of access: <https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy.html>. – Date of access: 13.01.2022.

16. The World Bank [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.worldbank.org>. – Date of access: 13.01.2022.

17. The World Factbook [Electronic resource] // Central Intelligence Agency. – Mode of access: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>. – Date of access: 13.01.2022.

18. UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) [Electronic resource]. – Mode of access: <https://unctad.org/>. – Date of access: 13.01.2022.

19. USGS (U.S. Geological Survey) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.usgs.gov>. – Date of access: 13.01.2022.

20. Wordsteel Association [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.wordsteel.org>. – Date of access: 13.01.2022.

21. World Resources Institute [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.wri.org>. – Date of access: 13.01.2022.

22. World Tourism [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.world-tourism.org>. – Date of access: 13.01.2022.

23. World Trade Organisation [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.wto.org>. – Date of access: 13.01.2022.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананню самастойнай работы студэнтаў

Улічваючы існаванне розных падыходаў да арганізацыі самастойнай працы пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны, могуць выкарыстоўвацца наступныя метадычныя рэкамендацыі:

1. праца студэнтаў складаецца ў прапрацоўцы агляднага лекцыйнага матэрыялу, у вывучэнні па падручніках праграманага матэрыялу і рэкамендаваных выкладчыкам літаратурных крыніц, выкананні разліковых і графічных работ і г. д.;

2. праца выкладчыка складаецца: у навучанні студэнтаў спосабам самастойнай вучэбнай работы і развіцці ў іх адпаведных уменняў і навыкаў; у выдзяленні асобных тэм праграмы або іх частак для самастойнага вывучэння студэнтамі па падручніках і вучэбных дапаможніках без выкладу іх на лекцыі і без прапрацоўкі на семінарскіх занятках; у распрацоўцы праграмы кантролю самастойнай працы студэнтаў;

3. самастойная праца студэнтаў працякае ў форме дзелавага ўзаемадзеяння: студэнт атрымлівае непасрэдныя ўказанні, рэкамендацыі выкладчыка аб арганізацыі і змесце самастойнай дзейнасці, а выкладчык выконвае функцыю кіравання праз улік, кантроль і карэкцыю памылковых дзеянняў;

4. з першага тыдня семестра студэнты атрымліваюць ад выкладчыка навучальныя заданні на самастойную прапрацоўку асобных тэм або іх частак, план семінарскіх з наступным кантролем іх выканання;

5. да асноўных формаў кантролю працы студэнтаў па вывучэнні вучэбнай дысцыпліны можна аднесці:

- праверка заданняў;
- гутарка;
- кантроль па выніках выканання рэфератаў, прэзентацый;
- тэст.

6. пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны рэкамендуецца выкарыстоўваць наступныя формы самастойнай працы::

- падрыхтоўка дакладаў;
- збор і апрацоўка статыстычнага матэрыялу;
- праца з фондавымі матэрыяламі, замежнымі крыніцамі;
- выкарыстанне інтэрнэтрэсурсаў для падрыхтоўкі да семінараў.

Рэкамендуецца ўжываць гэтыя формы ў аптымальным спалучэнні для дасягнення лепшага выніку.

Патрабаванні да выканання самастойнай працы студентаў

№ п/п	Назва раздела	Колькасць гадзін СРС	Заданні	Форма выканання
3 семестр				
1.	Эканамічная і сацыяльная геаграфія (СЭГ) як навука і вучэбная дысцыпліна	2	Пазнаеміцца з працамі Н. Н. Баранскага, Н. Н. Каласоўскага, І. А. Вітвера, Ю. Г. Саушкіна, Э. Б. Алаева, Н. С. Міраненка, В. П. Максакоўскага іх укладам у тэарэтычныя асновы эканоміка-геаграфічных навук. Заданні 1, 2,3 на с. 7-11 практыкума [22]	Кароткі канспект у сшытку Выкананне заданняў у сшытку для практычных работ
2.	Сучасная палітычная карта свету	4	1.Заданне 4 на с. 12 практыкума [22]; 2.Па матэрыялах інтэрнэт-рэсурсаў і газет падрыхтаваць паведамленне аб сучасных міжнародных канфліктах у розных краінах свету; 3. Азнаеміцца з раздалам СЭГ “Палітычная геаграфія як навука” па такім напрамку як: 1. Аб’ект і прадмет палітычнай геаграфіі; 2. Асноўныя напрамкі палітыка-геаграфічных даследаванняў; 3.Геапалітыка як напрамак палітычнай геаграфіі.	Выкананне заданняў у сшытку для практычных работ Рэфераты Вывучэнне пытанняў усна, апытанне на экзамене
3.	Геаграфія насельніцтва свету	10		
	3.1. Геаграфія насельніцтва як навука і вучэбная дысцыпліна	1	Пазнаеміцца з асноўнымі этапамі фарміравання сістэмы ведаў аб насельніцтве свету і працамі вядучых навукоўцаў у гэтай галіне СЭГ.	Рэфераты Вывучэнне пытанняў усна, апытанне на экзамене

	3.2. Дынаміка колькасці і ўзнаўленне насельніцтва свету	4	1. Заданні 1, на с. 20; 1-2 на с. 23 практыкума [22] 2. Падрыхтаваць агляд асноўных этапаў сусветных міграцый у дэмаграфічнай гісторыі чалавецтва.	Выкананне задання ў сшытку для практычных работ Кароткі канспект у сшытку
	3.3. Дэмаграфічныя структуры насельніцтва	3	Заданні 1- 6 на с. 8-12 практыкума [7]	Выкананне задання ў сшытку для практычных работ
			Скласці табліцу, якая адлюстроўвае асаблівасці распаўсюджвання сусветных і нацыянальна-дзяржаўных рэлігій. Скласці прэзентацыю, якая павінна адлюстраваць расавыя адрозненні насельніцтва рэгіёнаў свету.	Выкананне задання ў сшытку для практычных работ Прэзентацыя на занятках
	3.4. Размяшчэнне і геаграфічныя формы рассялення насельніцтва	2	Заданні 7-8 на с. 12-13 практыкума [7]	Выкананне задання ў сшытку для практычных работ
4.	Геаграфія прыродных рэсурсаў свету	2	Заданні 1 на с. 15; 1-2 на с. 16 практыкума [22]	Выкананне задання ў сшытку для практычных работ
5.	Геаграфія сусветнай гаспадаркі: агульны агляд	4	1. Заданні 1, 2, на с. 26; 2 на с. 37 практыкума [22]; 2. Падрыхтаваць паведамленне аб асаблівасцях развіцця сусветнай гаспадаркі ў перыяд НТР	Выкананне задання ў сшытку для практычных работ Кароткі канспект у сшытку
6.	Геаграфія галін сусветнай гаспадаркі	24		
	6.1. Геаграфія прамысловасці свету	16	1. Скласці табліцу, дзе адлюстраваць сучасныя прынцыпы і фактары размяшчэння асобных галін прамысловасці. 2. Заданні 1, 2, на с. 34 практыкума [22]; 3. Заданні 1, 2, на с. 41 практыкума [22]; 4. Заданне 2 на с. 49 практыкума [22]. 5. Заданні 1-2 на с. 52 практыкума [22].	Выкананне задання ў сшытку для практычных работ

	6.2. Геаграфія сусветнай сельскай, лясной і рыбнай гаспадаркі	4	1. Заданне 1 на с. 55 практыкума [22]. 2. Заданні 1 на с. 57; 2 на с. 58; 5 на с. 59 практыкума [22] 3. Падрыхтаваць паведамленне аб асаблівасцях сучасных аграрных зносін і асноўных тыпах сельскай гаспадаркі.	Выкананне заданняў у сшытку для практычных работ Кароткі канспект у сшытку
	6.3. Геаграфія транспарту і галін нематэрыяльнай вытворчасці	4	Заданні 2 на с. 64; 2 на с. 65 практыкума [22]	Выкананне заданняў у сшытку для практычных работ
7.	Геаграфія міжнародных эканамічных адносін	4	1. Заданні 2 на с. 66; 2 на с. 67; 4 на с. 69 практыкума [22]. 2. Падрыхтаваць паведамленне аб геаграфічных асаблівасцях міжнароднага рынку банкаўскіх і турыстычных паслуг. 3. Падрыхтаваць рэфераты на тэмы: а) склада і уплыву асноўных рэгіянальных міжнародных арганізацый на развіццё сусветнай гаспадаркі; б) ролю ТНК у глабалізацыі і рэгіяналізацыі сусветнага рынку.	Выкананне заданняў у сшытку для практычных работ Кароткі канспект у сшытку Рэфераты
	Залік			
	Усяго:	50		

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДУЕМЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ КАМПЕТЭНЦЫЙ СТУДЭНТА

Дыягностыка кампетэнцый студэнтаў па меры вывучэння дысцыпліны прадугледжвае выкарыстанне пытанняў, заданняў тэматычнага і бягучага відаў кантролю. Для ажыццяўлення бягучага кантролю мэтазгодна выкарыстоўваць пытанні і заданні, прапанаваныя для суб'яседавання. Рэкамендуецца ажыццяўляць бягучы кантроль у форме іспыту.

Для ацэнкі дасягненняў студэнтаў рэкамендуецца выкарыстоўваць наступны дыягнастычны інструментарый:

- правядзенне бягучых кантрольных апытанняў па асобных тэмах;
- абарона выкананых на занятках індывідуальных заданняў;
- ацэначныя дыскусіі па праблемных пытаннях;
- залік

**ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ ПА
ВЫВУЧАЕМАЙ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ
З ІНШЫМІ ДЫСЦЫПЛІНАМІ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦІ**

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб змяненнях у змесце вучэбнай праграмы установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
Геаграфія глебаў з асновамі глебазнаўства	Кафедра геаграфіі і методыкі выкладання геаграфіі	Уключыць матэрыял аб ролі прыроднага фактара ў развіцці і размяшчэнні асобных галін гаспадаркі	«Узгоднена» (пратакол № 6 ад 13.01. 2022 г.)
Геаграфія Беларусі	Кафедра геаграфіі і методыкі выкладання геаграфіі	Уключаць матэрыял аб месцы Рэспублікі Беларусь у развіцці і размяшчэнні асобных галін сусветнай гаспадаркі	«Узгоднена » (пратакол № 6 ад 13.01. 2022 г.)
Батаніка: высшыя растения	Кафедра агульнай біялогіі і батанікі	Уключыць матэрыял аб асаблівасцях вырошчвання сельскагаспадарчых раслін	«Узгоднена » Пратакол № 7 от 24.02.2022
Заалогія бесхрыбтовых	Кафедра марфалогіі і фізіялогіі чалавека і жывёл	Уключыць матэрыял аб асаблівасцях вырошчвання сельскагаспадарчых жывёл	«Узгоднена » Пратакол № 7 от 24.02.2022